

Фінансується
Європейським
Союзом

Правовий бюлетень Данської ради у справах біженців (DRC): Випуск 112 | 1 листопада - 31 грудня 2024 року

1. Закон про Державний бюджет на 2025 рік

11 листопада 2024 року Верховна Рада ухвалила [Закон про Державний бюджет на 2025 рік](#). Основні цифри та статті бюджету, пов'язані з соціальним захистом населення, розглядаються в наступному аналізі:

Прожитковий мінімум на одну особу на місяць	2 920 грн
Діти віком до 6 років	2 563 грн
Діти віком від 6 до 18 років	3 196 грн
Працездатні особи	3 028 грн
Особи, які втратили працездатність	2 361 грн
Мінімальна заробітна плата на місяць	8 000 грн
Мінімальна заробітна плата за годину	48 грн

Мінімальна заробітна плата - це законодавчо встановлений мінімальний розмір заробітної плати за некваліфіковану працю, нижче якого роботодавець не може здійснювати оплату за виконану працівником повну місячну норму праці. Її розмір визначається щорічно, з урахуванням рівня інфляції, доходів держави, розміру середньої заробітної плати тощо. Прожитковий мінімум - це вартісна оцінка споживчого кошика, який включає основні потреби людини (продукти харчування, непродовольчі товари, послуги) для забезпечення мінімального рівня життя. І мінімальна заробітна плата, і прожитковий мінімум встановлюються Урядом України щорічно в Законі про Державний бюджет.

Прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата в Україні у 2025 році залишаються незмінними. Оскільки більшість соціальних виплат прив'язані до прожиткового мінімуму, більшість з них залишилися на тому ж рівні. Розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям визначається у відсотковому співвідношенні до прожиткового мінімуму для основних соціальних і демографічних груп населення:

Соціальні та демографічні групи	Відсоток прожиткового мінімуму для розрахунку допомоги малозабезпеченим сім'ям	Сума в гривнях
Діти віком до 6 років	145%	3 716 ГРН
Діти віком від 6 до 18 років	145%	4 634 ГРН.

Працевдатні особи	60%	1 817 ГРН
Особи, які втратили працевдатність	100%	2 361 ГРН.

Відсоток прожиткового мінімуму для розрахунку допомоги малозабезпеченим сім'ям збільшено на 5% (з 55% до 60% для працевдатних осіб та з 140% до 145% для дітей).

Пенсійне забезпечення: Відповідно до Пенсійної реформи до 2028 року, з 1 січня 2025 року розпочалося чергове підвищення страхового стажу на 12 місяців, яке здійснюється щороку до 2028 року. Таким чином, у 2025 році право на пенсію за віком матимуть наступні люди:

Вік	Необхідний страховий стаж (трудоий стаж)
60 років	32 роки
63 роки	Від 22 до 32 років
65 років	Від 15 до 22 років

Аналіз деяких статей бюджетів ключових міністерств, пов'язаних із соціальним захистом:

Стаття бюджету	Бюджет 2024 року	Бюджет 2025
Міністерство соціальної політики	462,48 млрд грн	↓ 422,19 млрд грн ↓ -8.71%
<i>Розвиток системи соціальних послуг</i>	1,13 млрд грн	↑ 1,58 млрд грн ↑ +39.82%
<i>Соціальний захист дітей та сімей</i>	25,32 млрд грн	↑ 27,43 млрд грн ↑ +8.34%
<i>Підтримка малозабезпечених сімей</i>	17,87 млрд грн	↑ 19,7 млрд грн ↑ +10.22%
<i>Соціальний захист людей, які перебувають у складних життєвих обставинах</i>	88,7 млрд грн	↓ 81,8 млрд грн ↓ -7.78%
<i>Пенсійний фонд</i>	317,76 млрд грн	↓ 279,24 млрд грн ↓ -12.14%
<i>Пенсійне забезпечення</i>	271,85 млрд грн	↓ 236,92 млрд грн ↓ -12.85%
<i>Субсидії та пільги на житлово-комунальні послуги</i>	45,9 млрд грн	↓ 42,32 млрд грн ↓ -7.8%
<i>Фонд соціального захисту людей з інвалідністю</i>	6,9 млрд грн	↑ 7,22 млрд грн ↑ +4.64%
<i>Соціальний захист людей з інвалідністю</i>	6,7 млрд грн	↑ 7,02 млрд грн ↑ +4.78%
Міністерство реінтеграції ТОТ¹	1,3 млрд грн	↑ 1,45 млрд грн ↑ +11.54%

¹ З 3 грудня 2024 року Міністерство національної єдності, Постанова КМУ №1366, Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1366-2024-%D0%BF>

Забезпечення захисту прав і свобод громадян України, які проживають на окупованих територіях	50,1 млн грн	↑ 51,8 млн грн ↑ +3.39%
Міністерство у справах ветеранів	12,55 млрд грн	↑ 10,7 млрд грн ↑ -14.74%
Заходи з підтримки та допомоги ветеранам війни, членам їхніх сімей та членам сімей загиблих	1,96 млрд грн	↑ 2,19 млрд грн ↑ +11.73%
Субвенція на підтримку діяльності фахівців у сфері підтримки ветеранів війни та демобілізованих осіб	3,84 млрд грн	↓ 2,92 млрд грн ↓ -23.96%
Міністерство економіки	34,27 млрд грн	↓ 23,98 млрд грн ↓ -30.02%
Компенсація за гуманітарне розмінування сільськогосподарських земель	3 млрд грн	↓ 1 млрд грн ↓ -66.67%

За даними Мінсоцполітики, пріоритети на 2024 рік спрямовані на підтримку українців у складних життєвих обставинах, відновлення їхньої здатності досягти економічної незалежності, а також на підвищення адресності соціальної допомоги.

2. Кабмін запровадив новий підхід до розрахунку середньомісячного доходу

Довідкова інформація: Більшість видів соціальної допомоги в Україні призначається на основі перевірки доходів. Це означає, що рівень середньомісячного сукупного доходу домогосподарства є основним критерієм для отримання соціальної допомоги, наприклад, допомоги малозабезпеченим сім'ям, субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, а також допомоги для ВПО.

Останні зміни: 20 грудня 2024 року Кабінет Міністрів ухвалив [Постанову №1467](#), якою змінив підхід до обчислення середньомісячного сукупного доходу домогосподарства, що враховується для визначення відповідності критеріям на соціальну допомогу.

	До внесення змін	Після внесення змін до законодавства
Зміни та доповнення	Сума заробітної плати, що залишається після вирахування <u>податку на доходи фізичних осіб (18%)</u> , включається до середньомісячного сукупного доходу.	Сума заробітної плати, що залишається після вирахування <u>податку на доходи фізичних осіб (18%) та військового збору (5%)</u> , включається до середньомісячного сукупного доходу.
Пояснювальна записка	Ця зміна є особливо важливою з огляду на Закон №4015 від 10 жовтня 2024 року, який збільшує військовий збір з 1,5% до 5% починаючи з 1 січня 2025 року , що безпосередньо зменшує чистий дохід фізичних осіб. Ця зміна тепер відображається в розрахунках щомісячного сукупного доходу, що узгоджує поправку з останніми коригуваннями фіскальної політики. ²	

² Відповідно до змін, внесених Верховною Радою 4 грудня 2024 року законом №4113 "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні", посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4113-20#Text>

Приклад розрахунку	Заробітна плата - 8 000 грн	Заробітна плата - 8 000 грн.
	Середньомісячний дохід включає заробітну плату в розмірі 8 000 ГРН - 18 % = 6 560 грн	Середньомісячний дохід включає заробітну плату в розмірі 8 000 ГРН - (18 % + 5 %) = 6 160 грн

Така поправка полегшує доступ до соціальної допомоги через справедливий розрахунок фактичного доходу.

3. Українці на окупованих територіях можуть продовжувати сплачувати Єдиний соціальний внесок (ЄСВ)

Довідкова інформація: ЄСВ є консолідованим страховим внеском в Україні. Загалом, цей внесок необхідний для того, щоб застраховані особи могли отримувати пенсійні виплати, а також соціальну допомогу у разі безробіття, хвороби та інших випадків, що унеможливають працездатність. Сплата ЄСВ є однією з умов зарахування періодів роботи до страхового стажу для обчислення розміру пенсії за віком та інших соціальних виплат.

Останні події: 20 грудня 2024 року Кабмін ухвалив [Постанову №1496](#), якою затвердив механізм реалізації права на добровільну сплату ЄСВ для осіб, які проживають на окупованих територіях, з метою набуття необхідного страхового стажу та участі в системі пенсійного страхування. Для того, щоб розпочати сплату ЄСВ, необхідно:

1. Подати заяву про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування до податкового органу України в паперовій або електронній формі.
2. Укласти з Пенсійним фондом договір про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування. Договір має бути укладений протягом 30 днів після отримання заяви.
3. Виконувати свої зобов'язання, в тому числі:
  - своєчасно та в повному обсязі нараховувати, обчислювати та сплачувати ЄСВ;
  - подавати до податкового органу звітність про нараховані та сплачені суми ЄСВ у строки та в порядку, встановленому Податковим кодексом України.

4. Переваги програми "Тепла зима"

26 листопада 2024 року Кабмін ухвалив [Постанову №1341](#), якою запровадив одноразову матеріальну допомогу для наступних категорій:

- Діти з малозабезпечених сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям у листопаді 2024 року та яким станом на 1 листопада 2024 року не виповнилося 18 років;
- Діти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи (ВПО), яким станом на 1 листопада 2024 року не виповнилося 18 років;
- Люди з інвалідністю I групи серед ВПО.

Одноразова грошова допомога надається у розмірі 6 500 гривень на одну людину. Сума одноразової грошової допомоги не враховується при обчисленні середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для призначення всіх видів державної соціальної допомоги та житлових субсидій.

5. Пріоритетне право окремих категорій ВПО на отримання компенсації за зруйноване житло

Довідкова інформація: 4 грудня 2024 року Верховна Рада ухвалила [Закон №4114-IX](#), яким внесла зміни до деяких законів щодо першочергового права окремих категорій внутрішньо переміщених осіб (ВПО) на отримання компенсації за зруйноване житло. Відповідно до змін, ВПО можуть отримати компенсацію за пошкоджене/зруйноване житло за рахунок бюджетних коштів Міністерства соціальної політики відповідно до критеріїв, умов та порядку, визначених Кабінетом Міністрів.

Останні події: 13 грудня 2024 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №1432](#), якою вніс зміни до порядку компенсації ВПО за пошкоджене/зруйноване житло.

Критерії відповідальності програмі:

- Статус ВПО;
- Складні життєві обставини.

Компенсація надається за зруйноване житло, щодо якого уповноваженим органом вже прийнято рішення про надання компенсації.

NB: де-факто кожен, чиє житло зруйноване внаслідок війни, може вважатися представником категорії, що має право на отримання допомоги, оскільки:

1. Всі люди, чиє житло було зруйноване внаслідок війни, мають право на отримання статусу ВПО.
2. Складні життєві обставини - це, зокрема, збитки, завдані пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом або окупацією.

За такою логікою всі особи, чиє житло зруйноване, потенційно можуть розглядатися як ВПО, які перебувають у складних життєвих обставинах.

6. Реєстрація шкоди, завданої особистим немайновим правам фізичних осіб

20 листопада 2024 року Верховна Рада ухвалила [Закон №4071-IX](#), яким створила систему обліку відомостей про шкоду, завдану особистим немайновим правам³ фізичних осіб внаслідок війни. Система спрямована на збір інформації про шкоду особистим немайновим правам, заподіяну з 19 лютого 2014 року громадянам України, іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України. До збитків відносяться, серед іншого, такі випадки:

Втрата життя та родинних зв'язків	<ul style="list-style-type: none"> • Смерть (загибель, у тому числі зникнення безвісти за особливих обставин, безвісну відсутність); • Залишення дитини без піклування батьків, позбавлення дитини батьківського піклування, неможливість виконання батьками, іншими законними представниками дитини обов'язків щодо виховання та утримання дитини.
Фізична та психологічна шкода	<ul style="list-style-type: none"> • Поранення або шкода здоров'ю (включаючи сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом); • Каткування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання;

³ Особисті немайнові права - це особисті немайнові цивільні права, які не мають економічної природи походження та економічного змісту і спрямовані на задоволення фізичних (біологічних), духовних, моральних, культурних, соціальних та інших особистих немайнових потреб (інтересів).

	<ul style="list-style-type: none"> Насильницьке тримання під вартою, незаконне ув'язнення, полон, інші види позбавлення особистої свободи.
Примусове переміщення та експлуатація	<ul style="list-style-type: none"> Торгівля людьми (примусова праця); Примусове переміщення, депортація, викрадення; Внутрішнє переміщення, евакуація; вимушене переміщення за межі України.
Доступ до основних послуг	<ul style="list-style-type: none"> Втрата доступу до медичної допомоги, послуг охорони здоров'я, соціальних послуг, освітніх послуг тощо.

Наразі облік ведеться для того, щоб:

- Надавати постраждалим інформацію, яку вони можуть використовувати, зокрема, для захисту своїх прав та законних інтересів у порядку, передбаченому законодавством України;
- Визначити необхідні види та обсяг заходів для підтримки постраждалих;
- Надавати інформаційну підтримку державним органам, зокрема для вжиття заходів з підтримки постраждалих;
- Для увічнення пам'яті постраждалих.

Збір інформації про шкоду особистим немайновим правам забезпечить потерпілим можливість звернутися до міжнародного реєстру збитків (RD4U⁴) та/або інших міжнародних судових органів.

Очікується, що Кабінет Міністрів підготує окремий нормативно-правовий акт щодо підтримки людей, чий особисті немайнові права були порушені внаслідок війни.

7. Правовий та соціальний захист людей, які пережили сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом

20 листопада 2024 року Верховна Рада ухвалила [Закон №4067-IX](#), який запроваджує правовий та соціальний захист людей, які постраждали від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, а також забезпечує доступ до невідкладних проміжних репарацій.

Особи, які мають право на участь	<ol style="list-style-type: none"> Постраждала від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом; Дитина (діти), яка народилася внаслідок сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом.
Прийняття рішення	Комісія з розгляду питань, пов'язаних із визнанням особи такою, що постраждала від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, створена при Міністерстві соціальної політики.
Як подати заявку	Заява подається заявником до Комісії у письмовій формі. Детальна процедура подання заявок має бути розроблена Кабінетом Міністрів.

⁴ Реєстр збитків, завданих війною (Реєстр збитків для України - RD4U) слугує для обліку позовів, поданих фізичними та юридичними особами, а також державою Україна, про відшкодування шкоди, втрат та каліцтв, завданих внаслідок війни. Реєстр також зберігає підтверджуючі докази за цими позовами. Реєстр відповідає за отримання та обробку заяв і пов'язаних з ними доказів. Це включає категоризацію, класифікацію та систематизацію заяв на основі певних критеріїв. Посилання на джерело: <https://rd4u.coe.int/en/home>

Процес прийняття рішень	<p>Співбесіда із заявником є обов'язковим компонентом процедури визнання особи постраждалою від насильства, пов'язаного з конфліктом.</p> <p>Рішення про визнання особи такою, що втратила працездатність, приймається Комісією не пізніше 45 календарних днів.</p> <p>Рішення може бути оскаржене в судовому порядку.</p> <p>NB: особа, визнана потерпілою у кримінальній справі за порушення законів та звичаїв війни, може бути визнана постраждалою від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, без проведення співбесіди з метою виключення повторної травматизації.</p>
Негайне проміжне відшкодування	<p>Людина, яка пережила насильство, має право:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Отримати інформацію про свої права та можливості їх реалізації; 2. Безоплатно проходити реабілітацію відповідно до потреб, що включає комплекс медичних, психосоціальних та інших заходів, спрямованих на відновлення фізичного та психологічного стану і соціальних функцій постраждалої людини; 3. Право на отримання негайної грошової виплати. <p>Порядок і розмір негайної виплати готівкою має бути додатково визначений Кабінетом Міністрів.</p>
Набрання чинності	Закон набуває чинності 18 червня 2025 року.

8. Комплексний електронний державний сервіс для військовослужбовців (колишніх) та членів їхніх сімей

10 грудня 2024 року Кабмін ухвалив [постанову №1401](#), якою запустив пілотний проект із запровадження комплексної електронної публічної послуги з надання державної підтримки військовослужбовцям, особам, звільненим з військової служби, та членам їхніх сімей через портал "Дія".⁵

Метою пілотного проекту є спрощення механізму реалізації прав на захист військовослужбовцями, особами, звільненими з військової служби, та членами їхніх сімей, встановлених законом.

Категорії осіб	Військовослужбовці, люди, звільнені з військової служби	Члени сім'ї загиблого військовослужбовця або людини, звільненої з військової служби, яка померла протягом року після звільнення
Необхідні умови	<ul style="list-style-type: none"> • Громадянство України • Досягнення 18-річного віку 	

⁵ Єдиний вебпортал державних послуг України

Види послуг, які можна отримати в рамках пілотного проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Отримання статусу інвалідності внаслідок війни; • Одноразова матеріальна допомога у разі втрати працездатності внаслідок війни; • Дострокова пенсія за віком людям з інвалідністю внаслідок війни; • Забезпечення допоміжними засобами реабілітації, у тому числі виплата грошової компенсації вартості таких засобів, придбаних самостійно; • Надання соціальних послуг; • Надання пільг на житлово-комунальні послуги з автоматичним включенням до Реєстру осіб, які мають право на пільги.	<ul style="list-style-type: none"> • Статус члена сім'ї загиблого військовослужбовця; • Одноразова матеріальна допомога у разі загибелі військовослужбовців; • Пенсії членам сімей військовослужбовців, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника; • Надання соціальних послуг; • Надання пільг на житлово-комунальні послуги з автоматичним включенням до Реєстру осіб, які мають право на пільги.
---	---	---

Портал "Дія" надає можливість обрати необхідні електронні державні послуги, а також сформувати та подати єдину заявку на отримання обраних послуг. Надання комплексної послуги здійснюється на підставі:

- Заявки, створеної за допомогою порталу "Дія";
- Оригіналів електронних документів, електронних копій паперових документів та/або відомостей, необхідних для надання відповідних послуг.

Цей правовий бюлетень розроблений за проектом, що фінансується Європейським Союзом.

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства. Відповідальність за зміст бюлетеня несуть виключно автори. Погляди, висловлені в цьому документі, жодним чином не повинні сприйматися як відображення офіційної позиції Європейського Союзу чи Данської ради у справах біженців (DRC). Ні Європейська комісія, ні DRC не несуть відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ньому.